

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра економіки та публічного управління (№ 601)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

(підпис)

Андрій ДЄГТЯР

(ім'я та ПРИЗВИЩЕ)

«29» серпня 2025 р.

**СИЛАБУС
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**СОЦІАЛЬНА ТА ГУМАНІТАРНА ПОЛІТИКА ОРГАНІВ
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**

(назва навчальної дисципліни)

Вибірковий блок: Вибіркова дисципліна (вільного вибору)

(назва вибіркового блоку)

Галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: Публічне управління та адміністрування

(найменування освітньої програми)

Рівень вищої освіти: *третій (освітньо-науковий)*

Силабус введено в дію з 01.09.2025

Харків – 2025 р.

Розробник:

Дегтяр А.О., професор каф., д. н. держ. упр., професор
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри
економіки та публічного управління (601)
(назва кафедри)

Протокол № 1 від « 29» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

д. н. держ. упр., професор
(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Вероніка КОВАЛЬЧУК
(ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності
281 Публічне управління та адміністрування (4 курс, група 281-601-4)

(підпис)

Ельвіра СЕІДОВА-БОГОСЛОВСЬКА
(ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

1. Загальна інформація про викладача

Дегтяр Андрій Олегович, професор кафедри економіки та публічного управління, доктор наук з державного управління, професор., заслужений діяч науки і техніки України.

З 2020 року викладає в університеті наступні дисципліни:

- Публічна політика у сфері соціально-гуманітарного розвитку;
- Теоретико-прикладні проблеми державного управління в Україні;
- Публічна служба та місцеве самоврядування;
- Методи прийняття управлінських рішень.

Напрями наукових досліджень:

- організаційно-аналітичне забезпечення прийняття та реалізації державно-управлінських рішень;
- публічне управління соціально-гуманітарним розвитком України;
- державне регулювання соціально-економічних процесів в Україні.

Контактна інформація:

e-mail a.diegtiar@khai.edu

тел.+380672519110

2. Опис навчальної дисципліни

Форма здобуття освіти	денна, заочна
Семестр	четвертий
Мова викладання	українська
Тип дисципліни	вибіркова
Обсяг дисципліни: кредити ЄКТС/ кількість годин	<u>денна</u> : 5 кредитів ЄКТС / 150 годин (64 аудиторних, з яких: лекції – 32, практичні – 32; СРЗ – 86); <u>заочна</u> : 5 кредитів ЄКТС / 150 годин (8 аудиторних, з яких: лекції – 4, практичні – 4; СРЗ – 142)
Види навчальної діяльності	Лекції, практичні (семінарські) заняття, самостійна робота
Види контролю	Поточний контроль, модульний контроль, семестровий контроль – іспит.
Пререквізити	Теоретико-прикладні проблеми публічного управління, Управління науковими проектами
Кореквізити	Методологія педагогічної діяльності

3. Мета та завдання навчальної дисципліни «Соціальна та гуманітарна політика органів місцевого самоврядування», переліки компетентностей та очікуваних результатів навчання

Мета викладання навчальної дисципліни «Соціальна та гуманітарна політика органів місцевого самоврядування» є забезпечення оволодіння здобувачами знаннями щодо політики соціальної та гуманітарної сфер органів місцевого самоврядування в Україні в умовах глобального інформаційного суспільства та європейської інтеграції, зокрема: особливості здійснення гуманітарної політики України на сучасному етапі глобалізації та міграційних тенденцій, методологія соціальної роботи органів місцевого самоврядування, моделі оцінювання ефективності навчання в контексті європейської інтеграції, інноваційний підхід до формування інструментарію реалізації соціальної політики та ключові напрями розвитку гуманітарної сфери України в контексті реформаційного політичного процесу.

Завдання: Формування у здобувачів належного рівня знань щодо сутності та основних складових теорії і практики здійснення соціальної та гуманітарної політики органів місцевого самоврядування, сформувані уміння та навички розробки і застосування організаційно-правових механізмів реалізації соціальної та гуманітарної політики в органах місцевого самоврядування соціально-гуманітарного розвитку, налагодження взаємодії держави та громадянського суспільства в соціально-гуманітарній сфері.

Загальні компетентності (ЗК)

Після закінчення цієї програми здобувач освіти буде здатен:

- до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні компетентності (СК)

Після закінчення цієї програми здобувач освіти буде здатен:

- здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в публічному управлінні та адмініструванні й дотичних міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з публічного управління та адміністрування й суміжних галузей.
- здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в публічному управлінні та адмініструванні й дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство під час їх реалізації.

Програмні результати навчання (ПРН):

- мати передові концептуальні та методологічні знання з публічного управління та адміністрування й на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідної галузі, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.
- розуміти загальні принципи та методи публічного управління та адміністрування, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері публічного управління та адміністрування й у викладацькій практиці.

4. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1

Теоретико-методологічні основи соціального та гуманітарного розвитку

Розглядаються концептуальні основи соціального та гуманітарного розвитку в Україні, методи соціальної роботи органів місцевого самоврядування, особливості і основні напрями гуманітарної політики в галузі освіти, науки і культури України в умовах євроінтеграції, пріоритетні напрямки вдосконалення та розвитку організації системи соціального захисту України.

Тема 1. Концептуальні основи гуманітарного розвитку та гуманітарна політика держави.

Питання для розгляду:

- Концептуальна сутність та особливості гуманітарної політики.
- Взаємозв'язок гуманітарної та соціальної політики і діяльності органів місцевого самоврядування.
- Основні напрями здійснення гуманітарної політики в умовах глобального інформаційного суспільства.

Завдання для практичних занять

- Особливості здійснення гуманітарної політики України на сучасному етапі глобалізації та міграційних тенденцій.
- Особливості і основні напрями гуманітарної політики в галузі освіти, науки і культури України в умовах євроінтеграції.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.

- Методологія і методи соціальної роботи органів місцевого самоврядування.

Тема 2. Методологія і методи соціальної роботи органів місцевого самоврядування

Питання для розгляду

- Поняття «метод» і «методологія» у соціальній роботі.
- Виникнення і розвиток методології соціальної роботи.
- Характеристика методів соціальної роботи.
- Сутність методів соціальної роботи (соціально-економічних, організаційно-розпорядчих, психолого-педагогічних) органів місцевого самоврядування.

- Сутність і види соціальних технологій у соціальній роботі.

Завдання для практичних занять

- Інноваційні соціальні технології.

Самостійна робота здобувача освіти: *опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.*

- Технології соціального прогнозування.

Тема 3. Система соціального захисту населення України

Питання для розгляду

- Сутність категорій «соціальний захист», «соціальне забезпечення», «соціальна допомога» і «соціальна підтримка».
- Необхідність соціального захисту в сучасних умовах євроінтеграції.
- Об'єкти і суб'єкти соціального захисту в системі органів місцевого самоврядування.

Завдання для практичних занять

- Пріоритетні напрямки вдосконалення та розвитку організації системи соціального захисту України.

Самостійна робота здобувача освіти: *опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.*

- Історичні аспекти розвитку соціального захисту.

Модульний контроль 1

Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).

Змістовий модуль 2

Моніторинг і оцінювання соціального та гуманітарного розвитку та концептуальні підходи до реалізації соціальної та гуманітарної політики

Розглядається проблематика та методи моніторингу адміністративних і соціальних послуг. Моніторинг і оцінювання у сфері соціальної та гуманітарної робіт. Моделі оцінювання ефективності навчання в контексті європейської інтеграції. Критерії якості досліджень та обґрунтування доречності досліджень в соціальній та гуманітарній сферах. Розглядається інноваційний підхід до формування інструментарію реалізації соціальної політики. Сутність гуманітарного розвитку в політичному, економічному, соціальному та культурному вимірах. Основні принципи та національні пріоритети реалізації гуманітарного розвитку України в сучасних умовах.

Тема 4. Моніторинг і оцінювання діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в соціально-гуманітарній сфері.

Питання для розгляду

- Законодавчі засади регулювання моніторингу і оцінювання діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

- Моніторинг та оцінювання непрограмної діяльності органів публічної влади.

Завдання для практичних занять

- Основні проблеми та методи моніторингу адміністративних і соціальних послуг.

Самостійна робота здобувача освіти: *опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.*

- Моніторинг і оцінювання у сфері соціальної та гуманітарної робіт.

Тема 5. Моніторинг і оцінювання навчальних, адвокаційних, інформаційних, дослідницьких проектів та інших заходів.

Питання для розгляду

- Заходи вирішення проблематики навчальних закладів.
- Моделі оцінювання ефективності навчання в контексті європейської інтеграції.

- Вплив інформаційних та навчальних заходів на розвиток соціальної та гуманітарної сфер.

- Моніторинг і оцінювання досліджень в Україні державними установами та недержавними організаціями.

- Методика критеріїв оцінювання адвокаційних, інформаційних та інших заходів.

- Критерії якості досліджень та обґрунтування доречності досліджень в соціальній та гуманітарній сферах.

Завдання для практичних занять

- Проблематика актуальності якості досліджень.

Самостійна робота здобувача освіти: *опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.*

- Моніторинг і оцінювання дослідницьких проектів.

Тема 6. Інноваційні підходи до формування інструментарію реалізації соціальної політики держави.

Питання для розгляду

- Поняття інновацій у соціальній політиці: цифрові, організаційні, управлінські.

- Інноваційний підхід до формування інструментарію реалізації соціальної політики.

- Інноваційний інструментарій у класичних теоріях соціального управління.

- Перехід від «соціального забезпечення» до «соціальних інвестицій».

- Інновації у системі надання соціальних послуг.

- Результативність процесу забезпечення формування інструментарію при реалізації державної соціальної політики.

- Фінансово-економічні інновації.

- Інновації в управлінні соціальною політикою.

Завдання для практичних занять

- Цифровізація як інноваційний інструмент соціальної політики.

Самостійна робота здобувача освіти: *опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.*

– Соціальна політика в умовах війни та післявоєнної відбудови.

Тема 7. Ключові напрями розвитку гуманітарної сфери України в контексті реформаційного політичного процесу.

Питання для розгляду

- Сутність гуманітарного розвитку в політичному, економічному, соціальному та культурному вимірах.

- «Гуманітарна сфера» держави та її ключові складові.

- Основні принципи та національні пріоритети реалізації гуманітарного розвитку України в сучасних умовах.

- Інформаційна політика та медіасфера.

- Освітня політика.

- Соціальна та гуманітарна безпека.

- Мовна політика.

- Культурна політика та національна ідентичність.

Завдання для практичних занять

- Роль громадянського суспільства у формуванні гуманітарної політики.

- Як гуманітарна політика сприяє захисту вразливих груп населення?

- Ключові реформи у сфері освіти в Україні.

- Важливість освітньої реформи для гуманітарної безпеки держави.

- Інтеграція міжнародних практик в український освітній простір.

- Завдання державної мовної політики в умовах війни.

- Мовна політика як елемент інформаційної та культурної безпеки.

Самостійна робота здобувача освіти: *опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.*

- Післявоєнна відбудова гуманітарної сфери.

- Виклики перед соціально-гуманітарним сектором у період війни.

Лекція 8. Соціально-гуманітарні аспекти космічних досліджень: світовий досвід для України

Питання для розгляду

- Державне управління космічною діяльністю як одна з функціональних підсистем публічного управління.

- Соціально-гуманітарні аспекти вітчизняної системи управління космічною діяльністю.

Завдання для практичних занять

- Світовий досвід публічного управління космічною галуззю в контексті його використання в Україні.

Самостійна робота здобувача освіти: *опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.*

- Глобальні моделі публічного адміністрування космічною діяльністю і їхнє практичне значення для України.

Модульний контроль 1

Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).

Контрольний захід: іспит.

5. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом

6. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються такі методи навчання, як:

1. Репродуктивний.
2. Проблемного навчання.
3. Евристичний (частково-пошуковий).
4. Дослідницький.

Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів здійснюється через застосування таких форм навчання, як:

- проблемні лекції, лекції теоретичного моделювання;
- семінари-дискусії, семінари-практикуми, семінари - розгорнуті бесіди;
- рольові ігри (елементи), тренінги;
- презентації навчальних матеріалів, виконаних творчих завдань;
- застосування наочних засобів (тематичні карти господарства України);
- моделюючі вправи, розв'язування творчих завдань;
- роботу в Інтернеті, бібліотеці;
- складання схем, таблиць, графіків тощо;
- консультації (настановні, контрольні, проблемні).

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується передовий досвід. Під час лекцій використовується друкований опорний конспект у якому виділені головні висновки з питань, що розглядаються. При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор задає запитання, які спонукають студента шукати розв'язання

проблемної ситуації. Така система примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників з приводу даної теми (питання), а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд проблемних ситуацій у процесі вивчення навчального матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних результатів роботи з виконання індивідуальних завдань.

Рольові ігри (елементи) – форма активізації студентів, за якої вони задіяні в процесі інсценізації певної ситуації у ролі безпосередніх учасників подій.

7. Методи контролю

Проведення поточного контролю, модульного контролю, виконання та захист контрольної роботи, фінальний контроль у вигляді іспиту (усно).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Таблиця 8.1 – Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Активність під час аудиторної роботи	0...1	8	0...8
Виконання і захист практичних робіт	0...5	3	0...15
Модульний контроль	0...22	1	0...22
Змістовний модуль 2			
Активність під час аудиторної роботи	0...1	8	0...8
Виконання і захист практичних робіт	0...5	5	0...25
Модульний контроль	0...22	1	0...22
Усього за семестр			0...100

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови здобувача освіти від балів підсумкового контролю й за наявності допуску до іспиту. Під час складання семестрового іспиту здобувач освіти має можливість отримати максимум 100 балів.

Завдання для іспиту складається з двох теоретичних запитань та одного практичного завдання у вигляді задачі. Розклад балів:

Складові екзаменаційного білету	Бали за одне запитання	Кількість питань	Сумарна кількість балів
Перше теоретичне питання	0 .. 30	1	0 .. 30
Друге теоретичне питання	0 .. 30	1	0 .. 30
Практичне завдання	0 .. 40	1	0 .. 40
Усього			0 .. 100

Таблиця 8.2 – Шкали оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційний залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Критерії оцінювання роботи здобувача освіти протягом семестру

Задовільно (60-74) виставляється за наступних умов:

- мати знання і уміння для забезпечення програмних результатів навчання;
- написати дві модульні роботи;
- репродуктивний підхід до засвоювання та викладання матеріалу;
- недостатня повнота викладання матеріалу;
- неглибокі знання основного матеріалу, наявність великої кількості неточностей у викладі матеріалу;
- нечітке викладання матеріалу, порушення логічної послідовності при викладі матеріалу.

Добре (75-89) – виставляється за наступних умов:

- мати знання, уміння й навички для забезпечення програмних результатів навчання;
- написати дві модульні роботи;
- мають місце деякі неprincipові помилки несуттєвого характеру у викладі відповідей при повних знаннях програмного матеріалу;
- переважання логічних підходів перед творчими у відповідях на питання;
- вміння пов'язати теорію з практикою.

Відмінно (90-100) – виставляється за наступних умов:

- мати знання, уміння й навички, що дадуть змогу самостійно, вільно та обґрунтовано відповідати на будь-які питання;
- написати дві модульні роботи;

- творчий підхід до засвоєного матеріалу, повнота і правильність виконання завдання;
- вміння застосовувати різні принципи й методи в конкретних ситуаціях;
- глибокий аналіз фактів і подій, спроможність прогнозування результатів від прийнятих рішень;
- чітке, послідовне викладення відповіді на папері;
- вміння пов'язати теорію і практику.

9. Політика навчального курсу

Відвідування занять. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Здобувачі освіти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, повинні протягом тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені заняття мають бути відпрацьовані на найближчій консультації протягом тижня після їх пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання пропущених занять шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Дотримання вимог академічної доброчесності здобувачами освіти під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>).

Роботи здобувачів освіти мають бути їх оригінальними дослідженнями або міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів освіти становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenti/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

10. Методичне забезпечення

1. Тексти лекцій згідно структури навчального модулю
2. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів
3. Методичні рекомендації для практичних занять
4. Завдання для поточного контролю знань студентів
5. Тестові завдання для контролю знань з дисципліни
6. Завдання для підсумкового контролю знань

Дистанційний курс «Публічна політика в сфері соціально- гуманітарного розвитку» для аспірантів всіх форм навчання за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mentor2024.khai.edu/enrol/index.php?id=8956>

11. Рекомендована література

Базова

1. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19/stru>
2. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Про освіту: Закон України № 2145-VIII "Про освіту"
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Про культуру: Закон України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>
5. Соціальна політика : навч. посіб. / Л. Д. Климанська, В.Є. Савка, Н. М., Хома [та ін.] ; за заг. ред. В. М. Пічі та Я. Б. Турчин. – 2-ге вид. випр. і доповн. - Львів : «Новий Світ-2000», 2020. – 318 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ns2000.com.ua/wp-content/uploads/2019/10/Sotsial-na-polityka.pdf>
6. Соціальна і гуманітарна політика : підручник / [авт. кол. : В. П. Трощинський, В. А. Скуратівський, М. В. Кравченко та ін.] ; за заг. ред. Ю. В., Ковбасюка, В. П. Трощинського. – К. : НАДУ, 2016. – 792 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://academy.gov.ua/humanity/pages/dop/7/files/adc02c1f-97ec-4c08-af12-831558ed85f1.pdf>
7. Соціогуманітарні чинники інтеграції і консолідації українського суспільства : аналіт. доп. / авт. кол. : В. П. Трощинський, В. А. Скуратівський, О.М. Петроє та ін. – Київ : НАДУ, 2018. – 160 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://academy.gov.ua/humanity/pages/dop/7/files/267ecd50-11de-436a-8b21-279e508e5592.pdf>

Допоміжна

1. Кришень О. В. Сфера соціального забезпечення як соціальний пріоритет: порівняльний аналіз регіональних Стратегій-2020.
2. Публічне адміністрування та національна безпека. 2019. № 6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2019-6-5527>
3. Кудлаєнко С. В. Державна соціальна політика у сфері економічних відносин: концептуальні засади. Вісн. Хмельницького нац. ун-ту. Економічні науки. 2017. № 2(1). С. 206 – 209. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2017_2\(1\)_40](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2017_2(1)_40)
4. Концептуалізація моделі гуманітарної політики в Україні на сучасному етапі реформ / С. Горбатюк // Ефективність державного управління. - 2018. - Вип. 2. - С. 80-90. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2018_2_11
5. Якобчук В. П., Дадій Н. В., Войтенко А. Б., Кравець І. В., Захаріна О. В., Іванюк О. В., Дяченко А. В., Пугачова Н. С. *Публічна служба* : навч. посіб. – Київ : Видавництво «Ліра-К», 2021. – 394 с. URL: <https://lira-k.com.ua/preview/12865.pdf>

12. Інформаційні ресурси

1. Національне агентство України з питань державної служби [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nads.gov.ua/>.
2. Національне агентство з питань запобігання корупції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nazk.gov.ua/uk/>.
3. Офіційний веб-портал Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua>.
4. Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rada.gov.ua>.
5. Офіційний веб-портал Президента України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua>.
6. Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://center.gov.ua>.